

Vaccination mod E. coli-yverbetændelse

Side 2

NTM giver højere livstidsydelse

Side 3

Fik du styr på udbyttet?

Side 4

Fotos til artiklen udlånt af Danish Crown, fotograf Flemming Jeppesen

FOKUS GAV FLERE FRISKE KALVE

Tre konkrete tiltag halverede kalvedødeligheden og gav resultaterne et kæmpe løft.

Massive problemer med lungebetændelse havde sendt dødeligheden i vejret og trivslen i bund i slagtekalveproducent Troels Rasmussens stalde. Han besluttede derfor at indgå i et intensivt rådgivningsforløb over en længere periode. Og når man som landmand finder modet til at gøre tingene anderledes, når dyrlæge og rådgiver snakker sammen, og når der bliver fulgt tæt op på aftalte indsatser, kan skuden vendes. Hos Troels Rasmussen blev kalvedødeligheden halveret fra 9,6 pct. til 4,8 pct.

Sammen med slagtekalverådgiverne Annedorte Jensen og Per Spleth fra DLBR Slagtekalve og dyrlæge Lars Birch, Hammershøj Dyrlæger definerede Troels tre indsatsområder:

- Mere mælk til kalve under 1 måned
- Bedre sygdomsovervågning og behandlingsstrategi
- Større optagelse af kraftfoder

Der blev samtidig opstillet konkrete mål for tilvækst og dødelighed blandt småkalvene.

Syv liter mælk til småkalve

De mindste kalve skulle have mere at stå imod med. Mælkefodringsstrategien blev derfor ændret, så kalve under 60 kg i stedet for seks liter mælk nu får syv liter.

Desuden blev mælkefodringen forlænget med en uge for de mindste kalve. Alle var enige om tiltaget, men det blev alligevel et eksempel på, hvor svært det kan være at holde fast i en planlagt strategi.

"Troels blev usikker efter nogen tid. Han syntes, kalvene blev tynde i maven af den ekstra mælk, og foreslog om vi ikke skulle sætte dem ned igen. Det er helt klassisk, at man begynder at tvivle, men vi holdt fast i vores strategi, og det er gået godt," fortæller Per Spleth.

Hurtig behandling

For at fange kalve med tegn på begyndende luftvejsinfektioner, blev der skruet op for sygdomsovervågningen.

Annedorte Jensen ydede intensiv rådgivning med fokus på at oplære kalvepasseren i at diagnosticere

forsættes side 2 >>

Flotte resultater

Restbeløb pr. foderdag: Hævet med ca. 1 kr./kalv

Dødelighed: Sænket fra 9,8 pct. til 4,8 pct.

Tilvækst: Øget med 40 g/dag til 650 g/dag

Slagtevægt: Øget med 5 kg/kalv.

"DET ER SVÆRT AT LADE ANDRE BLANDE SIG"

Ekstra øjne er godt – men også svært. Og så rykker det, når dyrlæge og konsulent arbejder sammen, er Troels Rasmussens erfaring.

Slagtekalveproducent Troels Rasmussen er ikke bleg for at indrømme, at man kan blive klogere. Også selv om det kan være svært, når andre blander sig.

"Det er uden tvivl rigtig godt at få et par ekstra øjne på, for man kan godt blive lullet lidt i søvn, når man går i sin egen drummerum. Men det er også det sværeste af alt det, vi har gennemført. Det kan være svært at vænne sig til, at andre har en mening om det, man laver," fortæller slagtekalveproducenten, der producerer 1.200 slagtekalve årligt på bedriften nær Hobro.

Troels Rasmussen påpeger desuden gevinsten ved, at dyrlæge og fodringskonsulent er enige om bedriftens mål og ikke mindst vejen dertil.

"Der er jo en sammenhæng i tingene, og vi kan nok godt gøre noget i fodringen, der påvirker sundheden. Derfor hjælper det ikke, hvis dyrlæge og fodringsrådgiver går i hver sin retning. Tværtimod tror jeg, den sparring de to har med hinanden, kan løfte noget," mener Troels.

syge kalve, måle temperatur på flere kalve og behandle syge kalve rettidigt og med rette præparat. Lars Birch medvirkede i sundhedsrådgivningen.

"Den vigtigste lære er nok, at det kræver tålmodighed og rettidig behandling af syge kalve. Det er vigtigt, at man tager sig tid til at iagttage kalvene og lærer at se de tidlige sygdomstegn, for det kan altså godt betale sig," slår både Annedorte Jensen og Per Spleth fast.

Hos Troels Rasmussen blev der benyttet et scorekort, som ligger på landbrugsinfo.dk/slagtekalve, til at finde kalve med tåreflåd, hængeører og de øvrige tidlige tegn på sygdom.

Større krybber gav større kalve

Tredje indsatsområde var at øge kraftfoderoptagelsen.

Holdene er ret store, men foderkrybben var kort. Derfor blev Troels rådgivet til at sætte endnu en krybbe op, så dobbelt så mange kalve kunne æde samtidig.

"Men Troels lod sig ikke sådan lige overtale," husker Per Spleth.

"Der er jo foder i krybben hele tiden, så hvad skulle det hjælpe at sætte større krybber op, lod hans argument. Men kalve er flokdyr, så den svage kalv, der står bagerst i køen til foderet, lægger sig tit ned sammen med de andre, selv om den ikke har nået at få noget at æde. Derfor ser vi en stor sammenhæng mellem antallet af ædepladser og kraftfoderoptaget," siger Per Spleth.

Troels Rasmussen vurderer efterfølgende, at de større krybber er det enkeltstående tiltag, der har rykket mest på tilvæksten.

Det hjemmeholdede foder indeholdt både hele kerner og for meget smuld. Den slags foder tiltaler ikke kalve, bl.a. fordi det støver, og hele kerner fordøjes for dårligt. Gødningsprøver afslørede, at stivelsesfordøjeligheden var alt for ringe. Det var et argument, som overbeviste Troels om, at tromlerne på valseren skulle skiftes ud. Og eksemplet viser, at ikke bare næringsstofferne, men også den fysiske form i foderblandingen er vigtig.

/ LONE SYLVEST SØGAARD

"Det gav virkelig noget på tilvæksten at få større krybber," fortæller Troels Rasmussen.

Økonomien i vaccination mod E. coli-yverbetændelse

Det økonomiske udbytte af at vaccinere mod E. coli-yverbetændelse afhænger bl.a. af problemets omfang og køernes ydelsesniveau. Her får du en beregning på udbytte og omkostninger i en besætning med 5 tilfælde pr. 100 årskøer.

Mange videnskabelige artikler om vaccination af køer mod E. coli har bevist, at vaccination gør yverbetændelse med E. coli mindre voldsom. At tilfældene bliver mindre voldsomme betyder i praksis, at køen får sygdommen, men at den har større chance for at overleve – og at faldet i ydelsen som følge af E. coli-yverbetændelsen bliver knap så stort. Det potentielle økonomiske udbytte af at vaccinere mod sygdommen afhænger af, hvor mange tilfælde med E. coli der er i besætningen, men også af andelen af køer som dør eller går ud af produktionen på grund af det. Derudover afhænger udbyttet også af ydelsesniveauet og af, om der er tilstrækkeligt med kvier til at sikre den nødvendige udskiftning. Et dødsfald af en ko er dyrere, hvis besætningen har problemer med at rekruttere kvier.

Beregning af udbytte ved vaccination

Ved hjælp af programmet SimHerd har vi estimeret økonomien i at vaccinere i en besætning med 600 årskøer af DH. Besætningen havde ifølge dyrkningerne 29 tilfælde af yverbetændelse forårsaget af E. coli – dvs. 5 pr. 100 årskøer. Antallet af køer, som døde eller blev slagtet indenfor en måned efter at sygdommen opstod, var hhv. 4 (14 pct. af alle E. coli-tilfælde) og 5 (17 pct.). E. coli-problemerne i denne besætning svarer nogenlunde til omfanget i en gennemsnitlig besætning. I SimHerds simulering af vaccinenes virkning antages følgende:

- alle dødsfald og ufrivillige slagtninger relateret til

E. coli-yverbetændelse reduceres

- faldet i ydelsen er 5,4 pct., når en ko får E. coli-yverbetændelse
- risikoen for at blive drægtig er 15 pct. lavere, når en ko får E. coli-yverbetændelse.

Simuleringerne viser, at udbyttet af vaccinen er 75.000 kr. om året. Det skal naturligvis holdes op mod omkostningerne, før man træffer beslutning om at vaccinere: Vaccination af alle køer i besætningen koster 72.000 kr. (119 kr. pr. årsko). Vaccination af kun de ældre køer i sommerperioden koster 41.000 kr. (68 kr. pr. årsko). I denne besætning vil der således være et overskud på 3.000 kr. ved at vaccinere alle køer. Hvis alle slemme E. coli-tilfælde opstår om sommeren, kan man reducere omkostningerne ved at vælge den billigere strategi. Men det betyder så også, at køerne om vinteren ikke er beskyttet af vaccinen. Som en grov tommelfingerregel kan man konkludere, at vaccination af alle køer gennem hele året kan betale sig ved en forekomst af E. coli-yverbetændelse på 5 pr. 100 køer. En af antagelserne bag denne tommelfingerregel er, at 1 ud af 7 køer, som rammes af E. coli-yverbetændelse, dør af sygdommen.

For at få det bedste bud på rentabiliteten af vaccinen, vil det være optimalt at lave en SimHerd-analyse med udgangspunkt i besætningens egne nøgletal og priser.

Udover at vaccinen påvirker køernes trivsel og dermed økonomi, har en reduktion af dødsfald naturligvis også en følelsesmæssig værdi for landmanden, som jo ikke kan inkluderes i den økonomiske analyse.

/JEHAN ETTEMA, LÆRKE BOYE ASTRUP, AU OG HENRIK LÆSSØE MARTIN, SEGES.

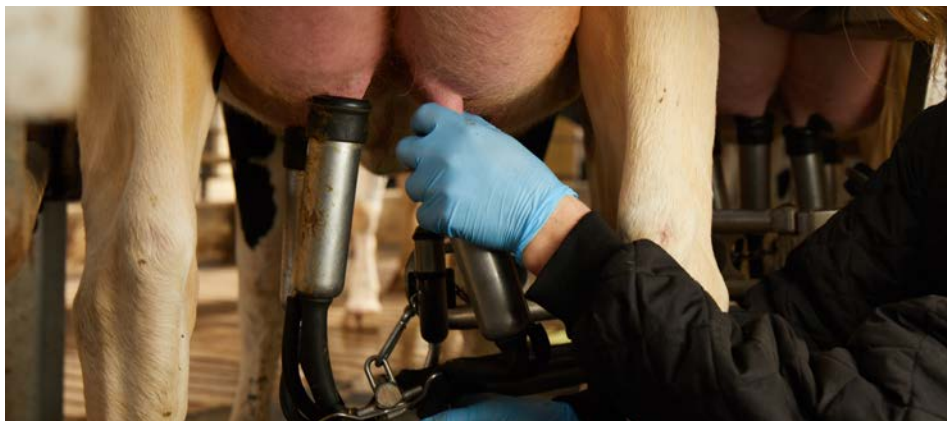
Tabellen viser forskellen i resultater ved vaccination sammenlignet med den nuværende drift for en besætning med 600 årskøer.

	Nudrift	Vaccination	Forskel
Tilfælde af E. coli-yverbetændelse	5	5	0
Kg EKM pr. årsko	11429	11448	+19
Udskiftningsprocent	40	39	-1.0
Kg EKM livsydelse	28853	29642	+789
Antal solgte kvier	22	28	+6

NTM giver højere livstidsydelse

Mælkeproducenter, som avler efter NTM, får malkekøer med en højere livstidsproduktion. Det viser en ny undersøgelse foretaget på to årgange af køer i Jersey-, RDM- og Holstein-besætninger.

Køer med højt NTM har en højere livstidsydelse. Det viser en undersøgelse, som SEGES har foretaget. I undersøgelsen blev to årgange af køer i Jersey-, RDM- og Holstein-besætninger opdelt i en lav og en høj gruppe ud fra deres NTM-afstamningsindeks ved fødsel. Derefter sammenlignede vi livstidsydelsen i kg fedt + protein mellem grupper. Køerne i den høje NTM-gruppe havde et afstamningsindeks, der var 7-9 NTM-enheder højere og

en livstidsproduktion, der var mellem 210 og 230 kg fedt + protein højere, afhængig af race. Resultaterne fra praksis viser altså, at mælkeproducenter, som avler efter NTM, får malkekøer med en højere livstidsproduktion.

Avls målet bør ikke ændres

Man får omkring 80 pct. af den maksimale avlsfremgang for livstidsproduktion ved at avle efter

NTM. Bør vi så ændre noget i avls målet for at øge avlsfremgangen for livstidsproduktion? Ikke når vi gerne vil maksimere for bedre produktionsøkonomi. Det skyldes, at livstidsproduktion ikke er det samme som god produktionsøkonomi. En vigtig årsag til dette er, at høj livstidsproduktion kan opnås med en højere levealder i kombination med en lavere ydelse. Dette er ikke optimalt, når man maksimerer efter profit pr. staldplads. En anden årsag er, at NTM giver fremgang for egenskaber, der giver penge på bundlinjen uden at have indflydelse på ydelse eller holdbarhed og dermed livstidsydelsen – dvs. egenskaber som ungdyroverlevelse, kælvningsegenskaberne, vækst etc.

/RASMUS S. STEPHANSEN, ULRIK S. NIELSEN OG ANDERS FOGH, SEGES

Fakta om NTM

NTM er et balanceret avls mål, der sigter mod sunde, frugtbare, produktive og holdbare køer med godt eksteriør. Det omfatter alle økonomisk vigtige egenskaber for RDC (nordiske røde racer), Holstein og Jersey i Danmark, Finland og Sverige. NTM er baseret på unikke registreringer og er målrettet mælkeproduktion i disse lande.

Arla skærper krav om tilkørselsforhold for tankbilerne

Fremover vil placering af en ny udendørs silotank foran det eksisterende mælkerum ikke blive godkendt, hvis det forringer tilkørselsforholdene.

Som bekendt er det Arlas langsigtede mål, at tankvognen skal kunne køre direkte frem til mælkerummet og derfra igen uden at skulle bakke. Det er derfor et krav ved opstilling af nye tanke. Der har dog hidtil været en stiltiende accept af let forringede tilkørselsforhold, hvis årsagen var udskiftning af en indendørs liggende tank med en ny udendørs silotank, der mange steder placeres foran det eksisterende mælkerum med udløbsrøret ført ind i rummet, så der ikke skal ændres på de øvrige installationer. Den går desværre ikke længere med Arlas nye skærpede krav. Fremover må tilkørselsforholdene under ingen omstændigheder forringes ved placering af en ny tank, og en sådan placering vil ikke blive godkendt.

Løsningen vil derfor være enten at få den nye tank leveret med et integreret afhentningsrum – eller at der bygges en karnap på mælkerummet.

Det er selvfølgelig med til at gøre en udskiftning af tanken dyrere. Men der vil også være nogle fordele i form af et kortere udløbsrør på tanken, som er nemmere at holde rent, og der vil heller ikke være noget krav om køling på et kort udløbsrør. Samtidig bliver der et mere direkte træk på tankvognens sugeslange og dermed en større sugeshastighed ved afhentning af mælk.

Du finder de tekniske krav på www.maelkevalitet.dk/teknikpaagarden

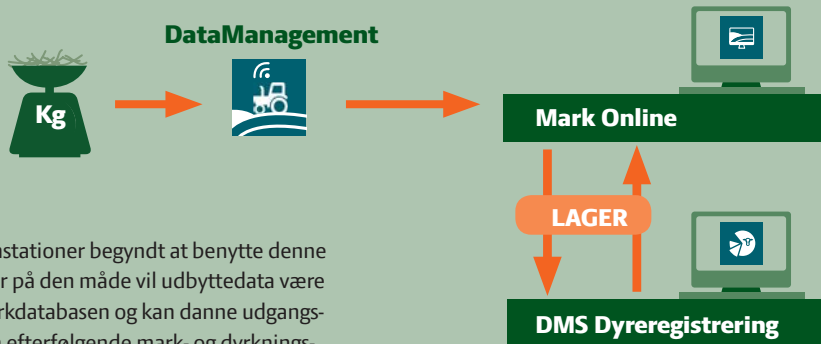
/HELGE KROMANN

Mælkerum udført med karnap til sikring af optimale tilkørselsforhold for tankvognen.

Eksempel på udendørs silotank med integreret afhentningsrum.

Fik du styr på udbytterne i 2018?

Det er nu, du skal tjekke, om årets udbytter er registreret korrekt, eller blot hænger i systemet. Registreringerne er dit grundlag for at optimere næste års mark- og dyrkningsplan.

Grovfoderhøsten 2018 nærmer sig afslutningen, og mange maskinstationer har med forskellige metoder og udstyr målt udbytterne på mange be-drifter. Hertil kommer en del nye brovægte, som er taget i brug i år. Der er imidlertid stor forskel på, hvordan maskinstationerne afleverer udbytte-opgørelser til landmanden. Nogle afleverer på en lap papir, andre på en printerudskrift fra finsnit-teren. Men den mest effektive metode er at afle-vere udbyttedata ved overførsel eller inddatering i dyrkningsjournalen i MarkOnline. Heldigvis er

en del maskinstationer begyndt at benytte denne procedure, for på den måde vil udbyttedata være på plads i markdatabasen og kan danne udgangs-punkt for den efterfølgende mark- og dyrknings-planlægning de følgende år - med mulighed for optimering. På denne måde er der også mulighed for at oprette beholdninger og sammenhæng til lageret, som man kan tilgå via DMS-dyreregistre-ring i forbindelse med budget- og foderplanlæg-ning samt produktionsopgørelser.

SEGES hjælper med datafangsten

Der er derfor rigtig god grund til lige nu at tjekke, om udbytterne er registreret korrekt eller indtil vi-dere blot hænger i systemet – enten på en papirlap eller i en 'Cloudservice' fra maskinstationen. Hvis re-gistreringerne mangler, så tag fat i maskinstationen.

Hvis finsnitteren er en Claas og er udstyret med flowmåler og NIR-sensor, OG maskinstationen sam-tidigt har abonnement på Claas Telematics og over-førselsprogrammet Cropmanager, kan udbytterne overføres elektronisk ved få klik med musen. Men måske skal der lidt hjælp til at få systemet sat op til elektronisk overførsel. SEGES understøtter udbyt-teregistreringen og hjælper gerne maskinstationer og bedrifter med at få udbyttedata på rette vej - både hvad angår elektroniske overførsler og manu-elle indtastninger i systemet.

/PETER HVID, SEGES

Varmebehandlet rapsskrå kan erstatte sojaskrå

Rapsproduktet ExPro® er en relevant pro-teinkilde i non-GM-fodring. Det viser en afprøvning foretaget af SEGES.

Når 2 kg sojaskrå/ko/dag udskiftes med 2,3 kg af rapsproduktet ExPro®, ændres hverken fedt-, protein- eller EKM-ydelse. Fodereffektiviteten på-virkes heller ikke, dvs. at der skal bruges samme kg tørstof pr. kg EKM uanset om der anvendes ExPro® eller sojaskrå. Det er konklusionen i en un-dersøgelse, hvor SEGES sammenligner rapsproduk-tet ExPro® med sojaskrå i fem besætninger med stor race og mere end 12.000 kg EKM/årsko.

ExPro® er rapsskrå, der er behandlet med det patenterede ExPro® dampsystem. Dampbehand-lingen ændrer rapsskråens proteinstruktur, som dermed gøres mere modstandsdygtig over for vommens mikrober. Bag undersøgelsen står Nico-laj Ingemann Nielsen, SEGES.

"Vi kan konkludere, at ExPro® fuldt ud kan er-statte sojaskrå i fodrationer baseret på majs- og

græsensilage til højtydende malkekøer. ExPro® er altså relevant som proteinkilde i en non-GM-fod-ring," fortæller han.

Gødningssprøver viste desuden, at tørstofind-holdet i gødningen var højere, når der blev fodret med ExPro® (14,1 pct. vs 13,3 pct.)

Restbeløbet steg

Også økonomien hænger sammen, hvis man skif-ter sojaskrå ud med varmebehandlet rapsskrå, fortæller Nicolaj Ingemann Nielsen. I hvert fald i SEGES' afprøvning.

"Restbeløbet steg, når der blev fodret med Ex-Pro® i forhold til sojaskrå. Men det er selvfølgelig meget afhængig af prisforholdet mellem sojaskrå og ExPro®, og som mælkeproducent bør man som udgangspunkt vælge det billigste proteinfodermid-del, der opfylder AAT- og PBV-anbefalingerne i Nor-For," lyder det fra Nicolaj Ingemann Nielsen.

I gennemsnit var Expro® 76 øre billigere pr. kg end sojaskrå (Expro® 1,92 kr./kg og sojaskrå 2,68 kr./kg). Sammen med den uændrede mælkepro-dukation og foderforbrug betød det, at restbelø-bet i gennemsnit var 1,40 kr./ko/dag højere, når der blev fodret med ExPro®.

I undersøgelsen indgik ikke almindelig rapsskrå. "Men vi ved fra andre forsøg, at varmebehand-lede produkter sjældent medfører en ydelses-stigning på besætningsniveau, så en del tyder på, at almindelig rapsskrå kan være lige så godt som Expro®," oplyser Nicolaj Ingemann Nielsen.

Læs mere i 'Test af ExPro® hos danske mælkepro-ducerer' på www.landbrugsinfo.dk/merekvaegnyt

/LONE SYLVEST SØGAARD

Hovedbudskaber fra Fodringsdagen

På Fodringsdagen i september blev der sat fokus på de nyeste forsknings- og udviklingsresultater indenfor fodring af malkekøer. Dagen var arran-geret i samarbejde mellem SEGES og Københavns og Aarhus Universiteter. De væsentligste pointer fra dagen var:

- Canadisk forsker viste, at NorFor er bedre til at forudsige mælkeydelsen end amerikanske, hol-landske og franske fodervurderingssystemer
- Vombeskyttede aminosyrer øger ikke mælke-ydelsen og reducerer restbeløbet
- Rapsskrå erstatter sojaskrå i højtydende besæt-ninger og øger restbeløbet
- Hestebønner kan erstatte sojaskrå og rapsskrå
- Køerne kvitterer sjældent på varmebehandlede protein-råvarer
- NIR på Krone-finsnitte til tørstofmåling har lav præcision
- Nyt fodringskoncept til goldkøer med ensileret fuldfoder i wrapballer
- NIR på fuldfoderblandere kræver fortsat mere udvikling, før der er en gevinst
- Jersey udskiller mere metan and Holstein
- Forskellige snitlængder (4-18 mm) i majs eller Shredlage (4-27 mm) giver samme mælkeydelse.

/NICOLAJ INGEMANN NIELSEN, SEGES

